

БИБЛИОТЕКА
ГРАДА БЕОГРАДА

Илустровано Време

Бр. 16 — 14 VI 1930 — цена 4 дин.

М. МАРКО
КОЈ ЈЕЗЕР

ХУМОР

Кавалер у трамвају

После једне веселе ноћи, пришао је једном господину у трамвају кондуктер и обратио му се овим речима:

— Да ли сте ноћас стигли сретно кући?...
— Јесам, хвала. Али, што ме то питате?
— Па, знате, синоћ доцкан, кад сте били у овом истом трамвају, попела се једна госпођа и ви сте јој уступили своје место.
— Па шта ту има чудновато? Ма да сам ја за равноправност полова, ипак мислим да човек мора да буде кавалер.

— Наравно, господине. Али, мени се учинио ваш поступак некако чудноват, јер у целом трамвају није било других пугника сем вас и госпође.

— Зашто илачеш, мали?
— Мој браћо има школски расцуси, а ја немам!
— Па зашто га немаш?
— Зашто ишо још не идем у школу.

Одбијени просилац: Није лепо да ме одбијеш, када сће ми раније дати колико наде.

Госпођица: Ја вам дала наде?
Просилац: Да, рекли сће ми да је ваш ошћ милионар.

Она: Шта?! Ви мислиш да бих ја могла поћи за вас, када знам за вашу скандалозну прошлост? Не бих то учинила да да ме сећу на комаде: да знам да ћу сушра умрејти!

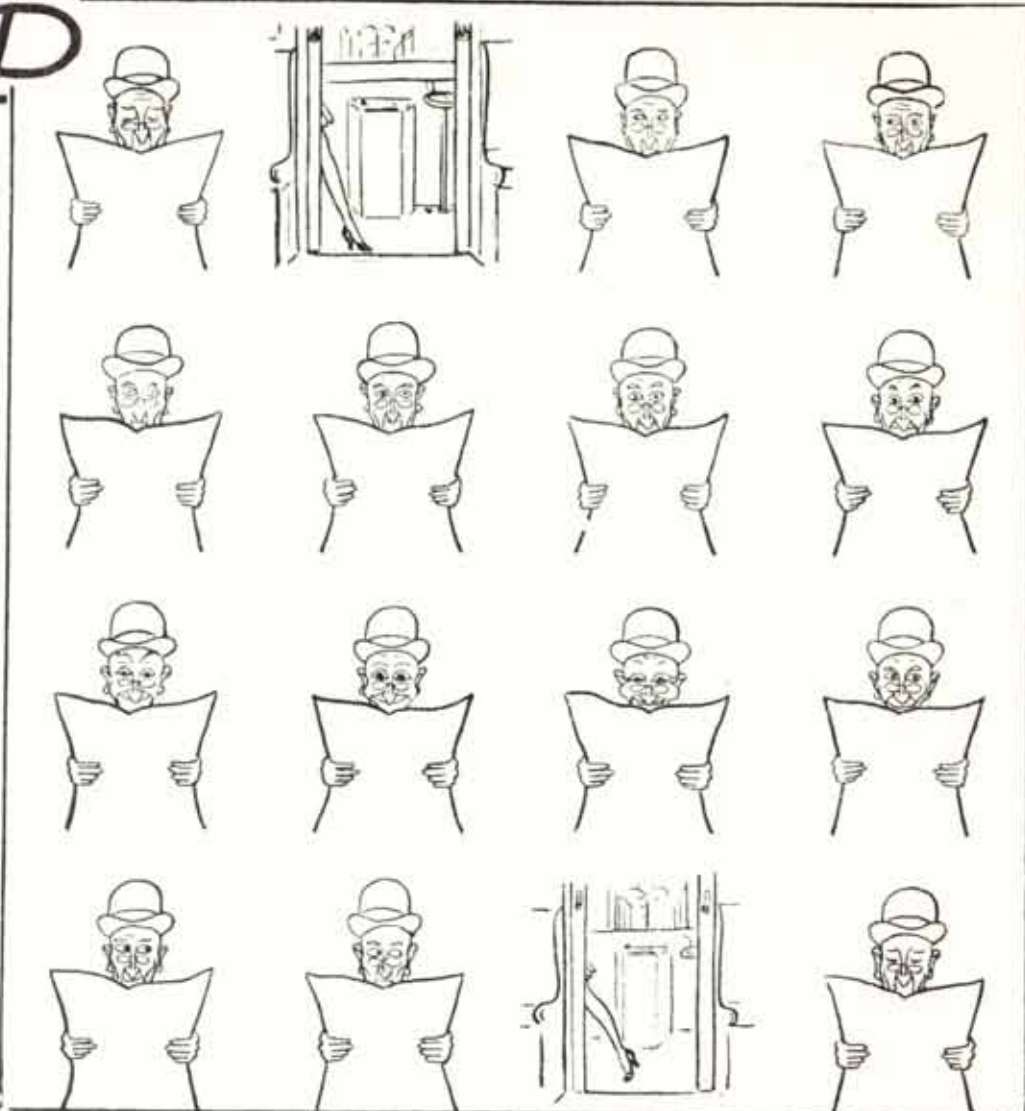
Он: Треба ли што да схваћим као одбијање?

У апотеци

— Шта! Десет динара зај ђакешић енгелеске соли!?

— Па да, што је, знаш, због Ганди-а: шешко се добија.

Скромни читалац у трамвају.

— Колико си илашио овај саи?
— Шесет месеци.

— Ойросишће, комшија, колико ми је криво што вам је моја кокошка разрила свх башу.

— Не чини ништа, мој ђас је ђојео ваших кокошкх...

— Па да, и што сам хћео да вам кажем, да сам баш мало ђре случајно ђрегазио аушомобилом вашега ђса, колико ме је жао...

Господин (кхварица): Зашто сће рекли госпођу у колико сам саиш дошао кхћи, кад сам вам што забранио?

Кхварица: Ја нисам ништа рекла, господине. Кад ме је госпођа ђишала, рекла сам јој да сам била колико заузета кхванем ручка, да сам заборавила да ђогледам на саи кад сће ви дошли. Ешћ, што је све.

— ... и шако, ђошто је завео, она је била ђриморана да с ђиме ђобегне и да се ђда за ђега.

— А ђена мама, је ли им ойросишћала?

— Не верђјем, јер се она ђосле код ђих насћанила.

— Овај ваи саи на зђх не иде шачно.

— Јесће, нешто му фали, али се ђијак лако може знаћи колико је саиш: када ђоказује шесет и звони девеш, онда је два саиш.

Гђзда: Ова вђзна је сћара двехиљаде година: ђђзните кад носите.

Схђга: Не брините, господине, носите је као да је нова.

— Стхушђшће, ви, знаш ли из колико се делова сђстоји мошор?

— Не знам, господине.

— Знаш ли што је мењђч брзине?

— Нисам никада чхђ.

— А знаш ли како се ђали мошор, кад немаш кхђча?

— Ойросишће, не знам.

— Е, онда ми ђричђвајте мало мој ђушђ, враишћу се за десет минђшђа.

Елида Eau de Cologne, код спорта и на боду.
Уверите се да освежује још више, него све
остало што сте до сада употребљавали.

Елида Шампон за негу косе. Чини је свилена-
стом и меком!

Елида Goldcream мастан, штити и храни кожу
ноћу. Спречава сунчаницу и брда тен.

Елида creme de chaque heure, дневни крем
унија се сабршено у кожу и даје јој боју ала-
бастра. Идеална подлога за пудер.

Идеал сапун за нежну и осетљиву кожу. Благ
и чист, темељито парфимиран.

Елида Фаборит сапун љубимац потрошача, даје
обилну пену, и при томе је врло економичан јер
дуго траје.

Е Л И Д А

Радолски Слети

Његово Величанство
Краљ присуство-
вао је вежбама

ПРВИ ДАНИ СЛЕТА

13.000 гимназијалаца учествује
на вежбама

Часништво Соколног Савеза кличе Њ. В. Краљу при уласку у арену

Њ. В. Краљ
долази на стадион
с маршалом генералом
Димитријевићем

Веселих лица, с веселом и музиком. Први дани су били безбедни. И
ако главни дани слета имају теж да изађу, болови и болови баци су пре-
пуни гостију, који су познати да биде чет наше омладине, нашу будућност.
Урнебесно одушевљење под омладине и гимназијалаца изазвао је до-
лазак Њ. В. Краља, који је дугим и троним измишљено био дочекал при
уласку у своју државу. Омладинци су с љубавом прослављали нареду своје
блага.

Барјактари
руске омладине
на челу колоне

Одред Рускиња, ученица руске
гимназије у Белој Цркви

Београдске ученице на путу за ваздушницу.

Бачка музика на Сенти

Први дан Свегоколског Слета Сокола
Краљевине Југославије први су предзнаје без-
бедних свечаних дана који теж имају да на-
ступе. Још у почетку пратили недеље Бео-
град је необично оживео: врело је улицама
караде и хиљаде младих људи и девојака, у-
ченика средњих школа из целе наше земље,

Омладинка из Осјека у народној ношњи

Илустровано Време

БРОЈ 16.

БЕОГРАД, 14. ЈУНИ 1930.

1. ГОД.

Кућа у Јовановој улици где се родио Петар Велики Ослободилац (два прозора лево).

КУЋА У КОЈОЈ СЕ РОДИО ПЕТАР ВЕЛИКИ ОСЛОБОДИЛАЦ

У једној малој кући родио се један Велики Краљ. Побожно верујемо у ту свету истину, јер се и Христос родио у јаслима!

У Јовановој улици број 22, преко пута Доситијевог Лицеја, налази се мала кућа из турског времена, под ћерамидом. Дуге стреје прелазе за читав метар преко зидова и чине вечиту хладовину старинским прозорима од ћерчица. Приметно сам исто тако да су становници те куће и око те куће нарочито поносни. Зашто? — У овој кући родио се Краљ Петар одговарали су ми сви од реда. Па не само то, већ је Велики Краљ у тој кући провео и своје детињство. И више пута и пре и после рата долазио је Седи Краљ изненада и обилазио кућу. Одмах сам се питао: зна ли ко шта о томе? Дабоме да зна; у истој згради, у истим одајама станује већ више од двадесет година госпођа Јулка Ивановић, мати петоро синова. Она зна и године кад је Велики Краљ обилазио своју малу кућицу рођења. „Први пут, прича госпођа, било је то баш пред сам рат; била нека прослава у Доситијевог Лицеју, па после прославе Краљ свратио и овде, разгледао и отишао... а други пут, одмах по слободу 1920, ми прострле веш по авлији и седимо. Док одједном језан гардиста отвори она мала вратанца и уђе Покојни Краљ; а ми се збуниле и почеле да скидамо веш с конопца, док Краљ само махну руком и рече: „Не дирајте ништа, ја сам дошао само још једном да видим кућицу у којој сам се родио и где сам своје прво детињство провео. Ево, погледајте, обратно се своме ађутанту, видите ова два камена басамака на којима сад стојим. На њима сам толико пута одрао колена кад сам хтео брзо да сиђем у авлију; а ова учерица испод басамака, то је био мој баук. Све су ми претили да ће ме тамо затворити кад сам непослушао.“

Затим нас је Краљ питао је ли слободно да уђе унутра, ушао је и разгледао одаје. Непрестано је тражио једну мрачну одају без једног прозора, где су се, колико се он сећа, једном приликом криле неке бузе. Објаснили смо Краљу да та одаја још не стоји, али да су врата с ове стране сазидана, али се у одају може ући с друге стране.

Изазећи Краљ ми је дао три златника, и рекао како му је мило што је кућица случајно поштеђена од граната...

Толико по причању суседа. Али, мени је требало и мало стварних доказа. Знао сам где их могу наћи, и пошао сам тамо. Знао сам исто тако да је личност која ми их може дати, овога тренутка као и сваког другог, заузета својим научничким радом. Ипак, без оклевања пошао сам. Већ сам и стигао. На вратима је стојала скромна индустрија: Проф. Дероко — биро.

Г. Војновић у разговору с гђом Јулкам Ивановић.

Данашњи изглед куће по цртежу г. Војновића.

Биро г. Дерока, то је у ствари уметнички атеље, где на обичном писаћем столу можете видети — опипати, све планине Југославије. У Биро-у г. Дерока влада необична нека свежина и плућа лако дишу. Посматрајући онај рељеф Кајмакчалана на столу г. Дерока, ванредно географски и уметнички изведеног, осетио сам ту, на томе спрату те београдске усјајане палате, мирис четинара са Флоке и Сиве Стене...

— Да, господине, мој отац је био професор покојноме Великом Краљу заједно са г. Др. Симоновићем дедом г-ђе министра Хаџића. Мој отац, професор наутичке школе у Дубровнику, позват је у Београд да буде професор „Престолонаследнику Књажеског достојанства Петру...“ то уосталом можете видети из рукописа мога оца...

И видео сам те старе, отмене записе: видео сам достојанствене и мужеске фотографије онога доба. Доба прве наше демократије! Јер „Престолонаследник Књажеског достојанства“ посећује школу смештену у Доситијевог Лицеју, као и сви трговачки синови породица Антуле, Кутуле, Боди, Кумануди, које су онда становале око кинија

кнежевог. Престолонаследник Књажеског достојанства није тражио лекције у двору.

Из тих записа, старих већ више од осамдесет година, јасно сам видео детињску фигуру Великога Краља како са књигама под пазухом из једног обичног дворишта преко пута Лицеја одлучно прелази уличицу и улази у учионицу где већ жагоре и остала деца, а све праћен очима својих професора који су с прозора Лицеја видели сваки одлазак и долазак малог Престолонаследника књажеског достојанства.

Захвалио сам се г. Дероку и опет се вратио у мало двориште Јованове улице. Дуго сам посматрао онај мали, поцрнели кров од ћерамиде, и нехотице га упоређивао с огромним кровом наше лепе Отаџбине. Дуго сам исто тако посматрао и она два басамака од камена који су дали прве лекције хо-дана једном Краљу који је заиста имао да превали велики пут у своме животу. Посматрао сам их и нисам смео веровати да их једнога дана може уклонити рука некога зидара и да их узима у ко зна који сутерен Београда...

Б. Војновић—Пеликан,

Жене у акцији

Принцеза
Нагако.

Феминизам у Јапану

У Аојами код Токија одржана је двадесетасвета главна скупштина Женског патриотског друштва. На овој скупштини биле су присутне најотменије јапанске даме, царске принцезе и интелектуалке. На горњој слици види се принцеза Нагако, коју води виконтеса Хисако Мотон, председница удружења.

Жене војници у Русији

У Совјетској Русији већ одавно употребљавају и жене за војну службу. У прво време војна женска служба била је добровољна, а последњих дана постала је обавезна за све здраве жене које нису везане кућом или породицом. Ове се женске трупе зову: „Женска одбрана од страних напада“.

Момент када је госпођа Нанду села на сред друма.

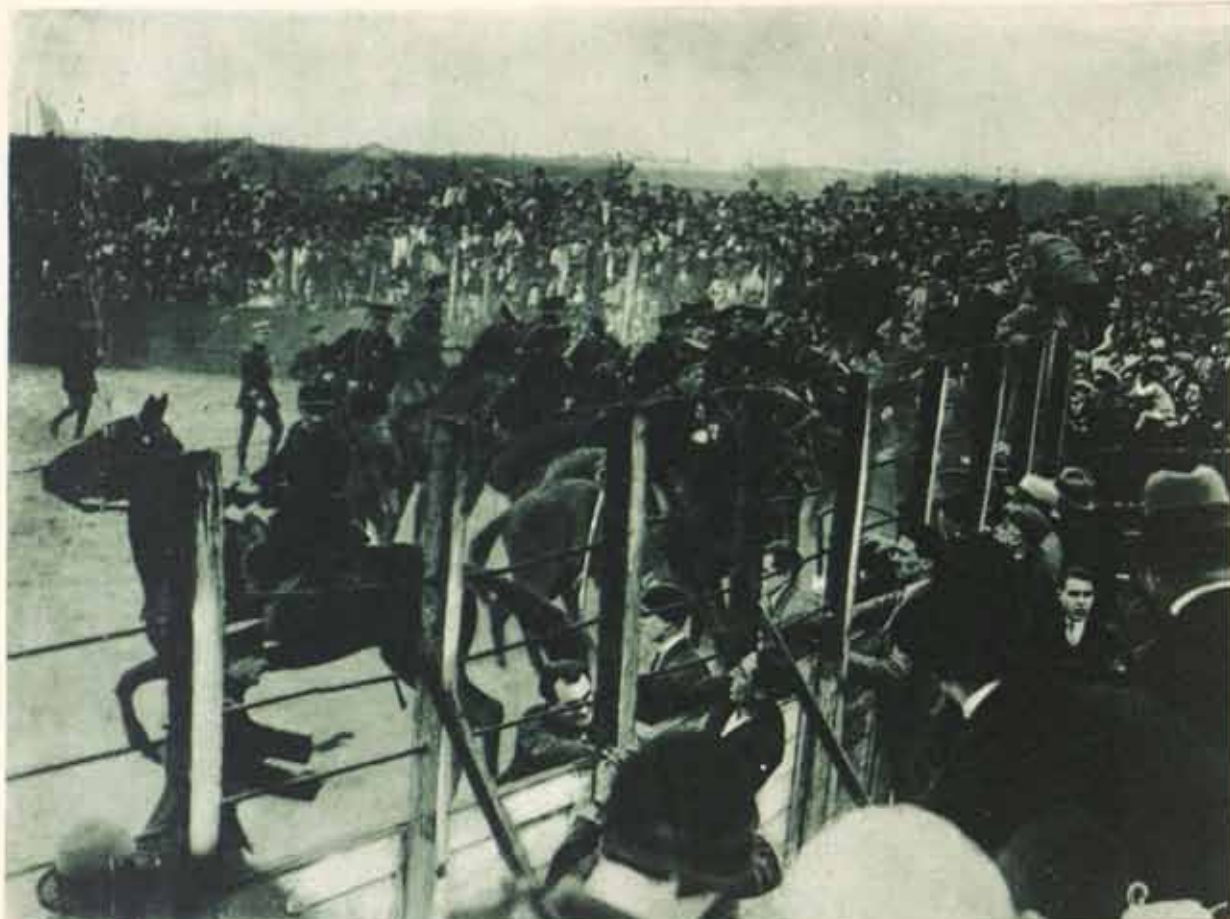
Руске женске трупе при вежби.

Како је ухапшена Нанду

Тек нам је сада приспела фотографија првога сукоба индијског женског песника гђе Нанду, која је као вођа индијског покрета ухапшена. Полиција је сустигла на путу за Дхарасану, куда је пошла да одржи збор, пресрела је и затражила да се одмах врати. Нанду није могла продужити пут а није се хтела ни враћати, већ је затражила да јој се донесе столица, села је на сред пута очи у очи са полицијским аутомобилом. Назад је позвала своју пратњу да продуже пут, али полицијаци су је силом увели у ауто и одвели у затвор.

Не мучите животиње!

Једна чудна демонстрација
у Француској

Једна необична
железничка
несрећа
у Америци

У Сједињеним Државама код места Тангпахое у Луизијани десила се тешка железничка несрећа. Један дечко од 14 година хтео је аутомобилом да пређе пругу на месту где је прелаз био забрањен, и у тренутку када му се угасио мотор на сред пруге, наишао је воз. Машиниста је хтео да спасе дечка и нагло кочио, услед чега је воз испао из плина, а дечко је ипак погинуо.

У Мелену у Француској дошло је крајем прошлог месеца до великих демонстрација приликом борбе са биковима. Око 500 особа, које припадају Друштву за заштиту животиња, а које је предводила једна жена, покушали су да спрече ову крваву претставу. Демонстранти су бацали бомбе с димом да би збунили гледаоце. Најзад је морала да се умеша полиција која је растерала демонстранте из арене. Ухапшено је око 40 особа.

Карол краљ
Румуније

Шестог јуна пред поноћ вратио се у Букурешт румунски принц Карол. Принц Карол је дошао авионом из Минхена, спустио се у Клужу и одатле продужио пут другим авионом у Букурешт. Осмога јуна одржана је седница Велике народне скупштине, на којој је једногласно (само 1 глас против) поништен закон о разводу брака принца Карола и уједно је Карол проглашен за Краља Румуније, а досадашњи краљ Михаило за престолонаследника.

Радио-станица у Папиној држави — Ватикану

У позадини стубови за радиотелеграфију.
Доле нова железничка станица

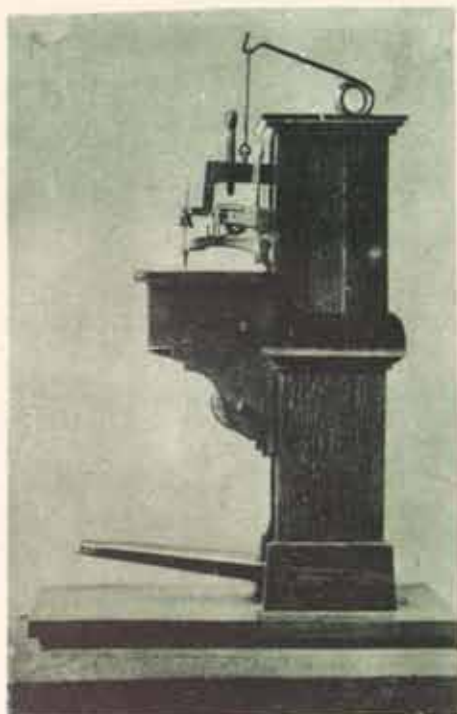
У Ватикану, папиној држави, подигнута је нова радио-станица за бежичну телеграфију, за примање и давање.

Према томе Ватикан се од сада неће служити италијанским станицама и давање депеше без употребе италијанских станица.

Еми Џонсон
говори телефоном помоћу радио са својом породицом у Лондону

Прва шиваћа машина

Прву шиваћу машину с механизмом за претање ногом прозидио је француски кројач Бартеlemi Тимоние 1830. год. Када је Тимоние победио број на 80 машина и придружио у своју радионицу већи део кројачког посла, напали су кројачи његову радионицу и сву разрушили. Једна сачува а машина налази се у париском музеју.

Изглед прве шиваће машине

Лет дактилографиње Еме Џонсон из Лондона у Аустралију направио је у целој свету, а нарочито у Енглеској, велику сензацију. Енглески листови већ више дана

пуне ступце овим догађајем. Г-ца Џонсон се одмах чим је стигла у Порт-Дарвин јавила телефоном својој породици. Разговор је преносен радиом. На слици се види породица Џонсон у разговору с њом.

НАШЕ СЛИКЕ

Прошле недеље спуштен је у воду на свечан начин потпуно реновиран брод „Војвода Мишић“. Брод је толико измењен да се може рећи да је потпуно нов. Ово је један од првих великих радова раднице наше Речне пловидбе на Чукарици.

Војвода Мишић био је раније брод Аустријског дунавског друштва. Саграђен је 1916. године у Дрездену, а монтиран у Регенсбургу. У то ратно време прављена је велика штедња у материјалу, тако да на естетику није обраћена никаква пажња. Носио је име Радечки.

После рата, 1918. год., припао је нама и добио име Војвода Мишић. Значајно је, да је тај брод, под старим именом први превезао нашу војску из Београда у Земун.

„Војвода
Мишић“

Сезона купања отворена је

Савска и дунавска купалишта већ су пуна купача.

СВЕЧАНИ СОКОЛСКИ БРОЈ „Илустрованог Времена“

излази **25. ЈУНА**

Огласи се
примају до
20. об. ме-
сеца јубече.

са веома корисним и за-
нимљивим садржајем у мно-
го повећаном издању, са
сликом Њ. В. Престолона-
следника Петра у бојама.

Загребачка недеља

Маса је опколила аутомобил у коме се налазио надбискуп Перие.

НА ЗАГРЕБАЧКОЈ ПЛАЖИ

Загребачка плажа је већ првих дана купанга одлично посећена. Живот је на плажи веома весело и зато је маса Загребчана и Загребчанки недељом највише, а и радним даном на плажи. Сунце, смех и радост доносе здравље, то младе Загребчанке знају и зато несташлуку купачица нема краја. Видите их где се љуљају на ринглама, а још радије на дасци, на њеним крајевима узашиле по више њих и уживају док даска балансира. Час су горе, као да ће да полете у зрак, а час су доле и само што се не преврну, те падају на земљи, у фином песку. На свакој гомилици песка сунча се по неко лепо и весело друштво, па се затим утркују која ће пре у воду. Има купачица и у врло ин-

тересантним костимима, као што наше слике приказују.

Прошле недеље догодила се на Сави велика несрећа. Скелом се превозило преко двадесет лица са леве на десну обалу Саве и баш када је скела била на средини Саве, откинула се дебела жица, која је везује за једну и другу обалу. Матица реке нагло је понела скелу и заковитала је тако снажно да се скела нагла и вода је испунила. За час су се сва та лица са скеле нашаа у води и огромна маса купача, која је дотрчала на мост и око моста, могла је посматрати како се многи даве. Одмах су добри пливачи у великом броју похитали, брзо пливајући, давањеницима у помоћ.

Посета надбискупа из Калкуте Загребу

У Загребу је последњих дана боравио монсењер Фердинанд Перие, надбискуп из Калкуте у Предњој Индији, коме су придодати и хрватски мисионери. Он је дошао да види домовину својих вредних сарадника. О бенгалској мисији одржао је предавање у дупке пуној дворани Музик хола пред најелитнијом загребачком публиком и у присуству и самог загребачког надбискупа г. д-р Анте Бауера. Надбискуп из Калкуте био је у Загребу срдечно дочекан и топло поздрављен, само се десила та несрећа да је баш он био повод једном крвавом догађају, а можда, што још није доказано, и скривањем светније цркве. У малој цркви Исусоваца у Горњем граду, због тога што је једва чујно протествовао један грађанин, зашто не проповеда надбискуп из Калкуте, него један Исусовац, био је протестима ошталих „Напоље, напоље“ избачен из цркве и на самом излазу од једног непознатог лица тешко рањен у главу.

Две купачице

После купања дође — апетит.

Студенткиње као зидари

На грађевини код Споменика за-
послене су три врло вредне и скромне
ученице: г-ца Амалија Баконовић
учен. треће године; г-ца Добрила
Милосављевић уч. друге год; г-ца
Станислава Марковић уч. прве год.
С. т. ш. Оне од раног јутра раде
на згради, зидају и учествују у свима
грађевинским пословима почев од
мешања малтера па до изградње фа-
саде. Већ сад показују велико разу-
мевање у свима пословима и палири
и инжењери су са њима врло задо-
вољни.

С лева на десно: г-ца Станислава Марко-
вић, Добрила Милосављевић и Амалија Ба-
коновић.

Сваке године младе студенткиње Средње
технике школе проводе по шест недеља на
грађевинама, на практичним радовима. Већ
недељу дана ове вредне грађевинарке саве-
сно раде посао прилично тежак и за иску-
сног радника, а по готову за њих младе
почетнице. Али, оне су врло оптимистички
расположене и скромно одговарају: „у по-
четку је било тешко, али сад је много
лакше“.

Изложба народних везива и ношње

Студенткиње са зидарима на послу.

Лутке у народној ношњи.

У петак 7. маја пре подне свечано је
отворена изложба народног везива, ношње и
ткива, коју је под покровитељством Њ. В.
Краљице Марије, у вези са Свескоколским
слетом, приредио Завод за унапређивање

спољне трговине, уз сарадњу Кола српских
сестара.

Изложено је мноштво дивних ручних ра-
дова, најинтересантијих примерака наше
домаће, кућне везијске и ткачке индустри-

је. Заслуга за организацију и уређење ове
изложбе припада колико Заводу за унапре-
ђивање спољне трговине и Колу српских се-
стара, толико директору Етнографског му-
зеја у Загребу г. д-р Бергеру, који је углав-
ном припремио цео материјал.

Народни костими.

Спортска

Спортски
Живот у Ваљеву

Дон Жуан г. Боже Матића спрема се за трке.

Хазена С. М. Бирчанин која је недавно ту-кла хазену Јединства из Чачка.

Победник у општој трци «Фантом» г. Боже Матића

С. Б. Будућност гостовао је пре кратког времена у Шамцу.

Тим Ујпешта, најбољег клуба у Средњој Европи.

Б. с. к. туче Ујпешт првака мађарске

Тим Ујпешта, најбољег клуба у Средњој Европи.

Б. с. к. је на други дан Духова постигао највећи успех у својој фудбалској каријери. Тукао одличном игром првака Мађарске и Средње Европе са резултатом 5:3 (4:2). Игра коју је Б. с. к. предвео спада у најлепше игре које су се у последњих десет година у Београду могле видети. Све линије Б. с. к-а биле су далеко изнад мађарских. Напад Б. с. к-а је прелазно одбрану како је хтео. Најбољи на терену био је Благоје Марјановић-Маша. Утакмицу је добро судио г. Ј. Ружић.

Б. Марјановић даје први гол за Б. с. к.

За децу

Где је газда?

МИШКО И ЧАРОВНА ЗВИЖДАЉКА

(Други наставак).

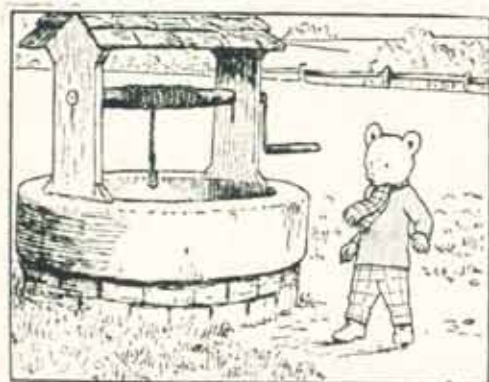
„Немој да заборавиш што сам ти рекао“, рече Човечуљак, „и како ћеш да се послужиш Чаробном звиждаљком — али само кад будеш у великој невољи! А сад, прошћавај — ја морам да идем... А где је моја капа?“

Он се брижно обазре око себе. — „Аха, ево је!“ — Затим довати шарену капу из траве, али је још никако није метао на главу.

„А где!“ — запита га Мишко, „је л' то твоја капа?“

„Да, моја је“, рече патуљак, „а сад збогом ми остај. Док длан о длан, мене нема — сад ћеш видети што ћеш видети!“

7
Човечуљак у трен ока ишчезну — као да се испопи!

Још патуљкова капа није честито ни додирула његову главу, кад га наједаред — несташе, као да је у земљу пропао! Одлете као да га ветар однесе, као перце на олујини.

„То мора да је био неки чаробник!“ помисли, запрепашћени Међедовић Мишко.

8

Разболео се Мишков кум Јарац.

Кад се Мишко приближавао кући, он још издалека угледа на кућном прагу своју маму — нешто много забринуту.

„Мишко, синко!“ — рече она. „Где си толико, за Бога. Не знаш како си ми потребан, и откад те изгледам. Наш кум Јарац Козодарац много се разболео. Одмах да му носиш понуде што сам му спремила: сира, меда и гурабија. Све сам ти ево лепо послала у котарче. Пожури, дете моје, што брже можеш.“

Мишко једва дочека да му мама да котарче па брже отрча код болеснога кума.

9

Мишко код свог кума Јарца-Козодарца.

Кад Мишко стиже до куће свога кума, видовитог Јарца-Козодарца, доктор и болничарка беху већ ту. Кад Меда уђе, он примети да су и доктор и нудиља нешто много забринуте. Болан преболан лежао је Јарац-Козодарац у постељи — видело се да су му дани избројани чак ни оваком милом кумчету, као што му беше наш Мишко, болесник ни речи није прозборио, нити га погледао.

„Мама шиље ове понуде“, прошапта Мишко. „И хтела би да зна како је куму?“

Доктор рече: „Бога ми није добро — свашта може да буде.“

Тужан се вратио кући наш честити Међедовић Мишко...

10

Мишко се опет срео са Човечуљком.

Ожалошћен због болести свога кума видовитог Јарца Козодарца, и молећи Бога да он опет оздрави, Мишко, шетајући сутра дан пољем, сам без друштва, наједаред зачу негде близу звуку неког звонцета.

Диге главу и погледа... кад тамо, а изнад његове главе, горе у једној врби, седи онај јучерашњи човечић, с капом у руци. „А што си ти јутрос так сетен-невесео, Мишко?“ запита чова Међедовића.

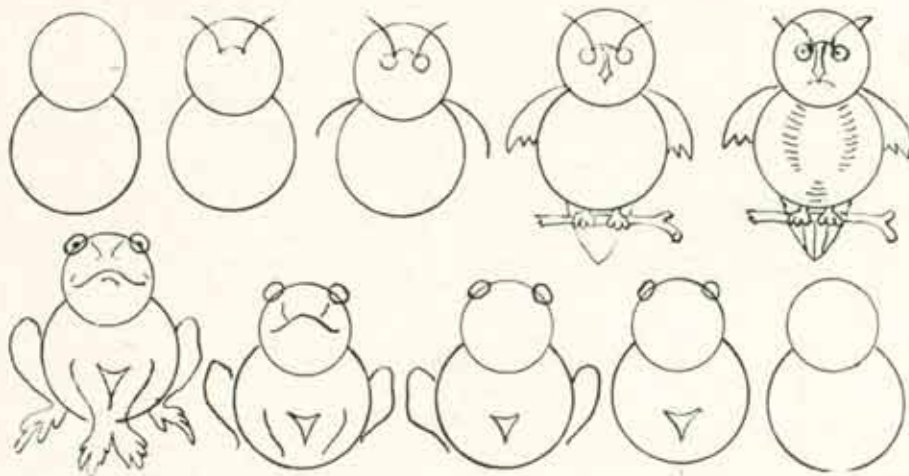
Мишко му исприча за свог кума мудрог Козодарца, како се много разболео.

„А би л' ти хтео да га излечиш?“ запита га Патуљак. — „За то се ниште храбрости, доста мукe и труда.“

„Како не бих хтео“, рече мали Меда. — „Само ми реци шта тереба да радим. Ја се ничега нећу бојати!“

„Онда чекај, бато. Ето мене доле, да ти кажем шта ћеш“, рече чудни Човечуљак.

Жаба и Сова од два круга

Додола

У дивном дворцу, на лепом брежуљку окруженом шумицом, кроз коју је жуборно поточић, живео је давно, врло давно неки врло богати цар. Данас више нико не зна како се он звао, али се још увек прича да му је у дворцу било досадно јер није имао шта да ради.

Једнога дана њему паде на памет да приреди велику свечаност у ризници. Позвао је многе госте, спреми гозбу и свираче па се надао да ће се лепо провеселити.

Али баш када је свечаност требала да почне, навукоше се прии облаци почеше муње да севају и да лије киша као из кабла.

Цар, коме никад није смело да се опорекне, био је љут јер му је навлашено најлепше одело.

— Проклета кишо, грдио је он, због тебе ће ми пропасти забава! Ах, кад бих само знао ко те је послао!

— Ја сам, чуо се с поља неки глас и пред цара изађе Додола искићена цвећем, сва мокра, али насмејана.

— А, то си ти зла вило, припрети јој цар. Зар ти немаш друга посла него да ми узнемираваш госте?

— Не тичу ме се твоји гости. Стока и биљке су жедне, земља тражи да се освежи и ја им шаљем кишу.

— Хвала ти! Њима можда треба, али мени не. Моји су подруми пуни вина и ја бих те молио да одеш.

— Добро, али запамти да ћеш ме брзо тражити.

Додола је отерала облаке и сунце се поново појавило. Забава је настављена цео дан и целу ноћ. Играло се и певало, јело и пило све док се гости нису уморили и пошли на починак.

А сутрадан, кад се цар пробудио и погледао кроз прозор, био је изненађен. Скула око њега била је пустиња: поља одаљена, лишће сагорело, а у поточићу ни капи воде.

Где су слуге, брзо, спремите ми да се умијем, викао је поново цар.

— Немогуће, господару, одговарали су великогостојиници нема воде.

— Добро, нећу се умити. Спремите ми ручак.

— Не може се спремити јер нема воде.

— Не мари, јешћу само печено месо.

Цар се на ео печеног меса, напио се вина али жеђ није могао да угаси јер је сунце све више пекло. После два дана пао је у постељу.

Најзад, кад већ није могао издржати послао је слуге да траже воду на све стране, али су се они вратили празних судова.

— Ах! јечао је цар, кад би добра, весела Додола наишла...

— Ту сам одговорила му је она одмах јер је била у његовој соби, само је он није могао видети. Ту сам себични царе, дошла сам да ти помогнем, али знај да без воде не можеш живети ни ти ни икоји живи створ.

После тога Додола махну руком, а на небу се појави велики облак пун кише. Несташна и весела Додола истрча из куће и поче играти под плауском док је цар, сав срећан плескао рукама и певло из свет гласа.

Лов на погрешке

На „лов на погрешке“ из 13 броја стигло је уредништву 372 одговора од којих је свега један тачан. Погрешке су биле ове: 1) Шупаљ чамца, 2) нема другог весла, 3) нема половине клупе, 4) секира плива, 5) петао плива, 6) свиња на крову, 7) црепови наопако, 8) Дим иде противно ветру, 9) хоризонт није раван.

Велика већина оних који су нам послали одговоре гршила је што није водила рачуна о хоризонту воде. Једини тачан одговор послао је Петар Перић из Сплита, Радићев Трг, 7/III.

Награда му је послата данас.

Појче у жакету

Нећак професор кроз Африку ишо. Ца је усред жеге на палиме нашо. Тражи хладовину, ма колика да је. А под палим свази он појче јаје.

Он одавно тражи једно јаје тако. Ал док се одмара, могло би лако Неко да га чујне штапом или петом. Зато га покрије он својим жакетом.

Па леже да спава, о јајету сања! Како је то добро за његова знања! Али док је спава под својим амблом И сањо сав срећан о јајету белом.

Јаје се отпоче по пешћу да миче И протурџ главу нећо чудно тиче. Да видите чуда, појче се излегло. Па право код оца и мајке потегло.

То је први случај на целојне сфери. Да се појче роди у финим жакету.

Немачки барон снима за филм Југославију

Барон Болен у разговору с младом Персијанком која је играла у његовом филму.

Ове недеље боравио је у Београду један сјајан филмски човек: један немачки барон, чија је младост, свежина, уметничка разиграност и широк космополитски видик способан да раздрага. У себи носи једну чудну веру у филмску уметност, неколико малих кодак-филмских апарата, сличних толиким репортерским апаратима америчких новинара, једну енглеску даму, мисис Греј, дописницу Тајмса (која раздрагано пише о авантурама свог аристократског вође) и велику љубав за нашу земљу. Чудни принц је члан једне од најбољих немачких аристократских породица и зове се Фред барон фон Болен. У сродству са бившим књижевцем, 28 година стар, плав, леп, управљач једног аутомобила са специјалним авионским моторима од 180 коњских снага, на коме је и дошао у Београд, по савету г. Станислава Винавера, једног од најспремнијих и највреднијих пропагандиста у нашој дипломатији.

Барон фон Болен нешалантно пролази кроз континенте, верујући да ће филмском камером успети да изрази своје уметничке страсти у пуној мери. Пре две године он је прошао целу Африку, Арабију, Месопотамију, Ирак и Персију, Афганистан и Кап-

Г. Болен у разговору с кујиницом у Техерану.

Долазак барона Болена у Београд.

каз, снимао невероватне пејзаже, моменте, људе, догађаје, обичаје и све што је могло да уђе у интересантну филмску фабулу овог човека који је умео да повеже уметност, драму, филм и новинарску репортажу уједно. Филм са тог пута пуног авантура и љубави са прекрасним Кавкаскама, Персијанкама и Нубијама, приказан је скоро у Немачкој под насловом у Земљи Калифа, а презентовала га је филмска фабрика „Хегевалд-филм“, за коју и ради аматерски овај барон, пошто је његова мајка власница предузећа.

Овај филм је већ продор у цео свет и одушевио милионе изванредним уметничким материјалом из обичног живота непознатих људи и крајева. Барон фон Болен мрзи бедер, журнал или прост природознаничарски филм. Он хоће да створи занимљиву синтезу баналног и артифицираног у простору и да то улије у једну фабулу коју импровизује са самим собом, створивши од себе неку врсту стара-споне међу мате-

ријалом најразнородније врсте. Успева, сјајно. Даје слике пуне темпа, живота, колорита, снаге и једноставних ефеката најпримитивнијих покрета људи из гомиле.

Барон фон Болен био је код екскајзера Вилхелма у Дорну, и овај нови холандски грађанин наговорио га је да оде на Балкан. Природно, он није ни сањао о томе да млади плави барон освоје у Београду, већ му је ставио на душу да види шта се сад створило од његовог Ахилеона на Крфу. Г. Винавер био је тај који је барона Болена скренуо на једно море северније, на Јадранско, на једну земаљу ближе западу, Југославију.

Барон сав одушевљен нашим светом и пејзажима убедљиво прича о томе како ће подићи у Дубровнику један мали Холивуд Балкана. Он тврди да лепше територије није могао наћи. Свауда су ствари једностране а људи у обичајима сасвим одређени. На супрот томе, Југославија је далеко интересантнија. Она је право кључање оријента и запада. У њој живе и прави турски и прави западњачки обичаји, словенство са арапским, византија са ренесансом, практичност Американца и религиозни кошмар фаталисте. Колосалан материјал. Он стоји задивљен и слуша, слуша као и мисис Греј која одједном топло тврди да обожава све што овде гледа. Принц је очаран Далмацијом и верује да ће ту направити такав један филм да ће запрепастити свет. Sprema један филм о Југославији који ће бити далеко од свега што стварају журнале и бе-

декери. Једна фабула од укуса и једна синтеза свег могућег материјала нашег фолклора, историје, монументалности, свежине, примитивности, старе културе и нове живавости и живихности. Sprema филм којим ће приказати свету једну нечувену епопеју једног народа који на Балкану буја да пробуја снажније од свих осталих, да завлада моћно, као некада велика царства. Он се сав занесе кад прича о Југославији, и већ сад јасно се назире у томе једна артистичка и спортска занесеност чије су границе бескрајне а љубав огромна. Он верује да ће на нашем терену радити годинама и неће се заситити. Што је најинтересантније, и што једном центлемену те врсте додикује, он најогорченије одбија од себе сваку сумњу да ради за то да би што добио, извукао: он ради, ради свог одушевљења, трагајући за великим догађајима духа и чула, ради да би задовољио један силни нагон да ствара у погодним просторима велика филмска дела.

Други потоп света

Земљина кугла на којој ми живимо, и за коју су наши претци мислили да је центар света, није ништа друго до један мали делић, једна издвојена куглица у сред бескрајности васионе. Људи, животиње и биљке живе и умиру на земљи; али тако исто и сама земља има свој живот, и она еволуише, и лагано, али неминуовно се приближава својој крају.

Земља има, као и жива бића један циркулациони систем: вода са морске површине испарава под утицајем сунчаних зракова, затим се у облику згуснуте паре — облака разноси на копно, где се кондензује, нарочито на високим планинама, да би се затим понова вратила у океан. Ова се циркулација непрестано понавља, и тако се одржава на земљи потребна равнотежа, и омогућава опстанак биља и животиња.

и мирнији изглед, али све те мирне речице и реке, носе и даље разорене делиће земље, да би их депоновали на дно морско.

Сва ова, на први поглед ситна дејства, кад се посматрају само делимично, теже крајњем циљу — потпуном поравнању и нивелisasi земљине површине.

Али поред воде у облику кише, снег и лед не мање делују на земљину површину у истом смислу. Снегови накупљени на високим планинама топе се у пролеће и тако претварају у текуће воде, које дејствују као такве. Али сем тога под утицајем топлих струја, долази и зими до нагле промене у температури, која изазива делимично топљење снега. Услед тога се поремети равнотежа нагомилане огромне масе снега, што изазива сурвавање лавина. Ове огромне масе снега руше све препреке на које

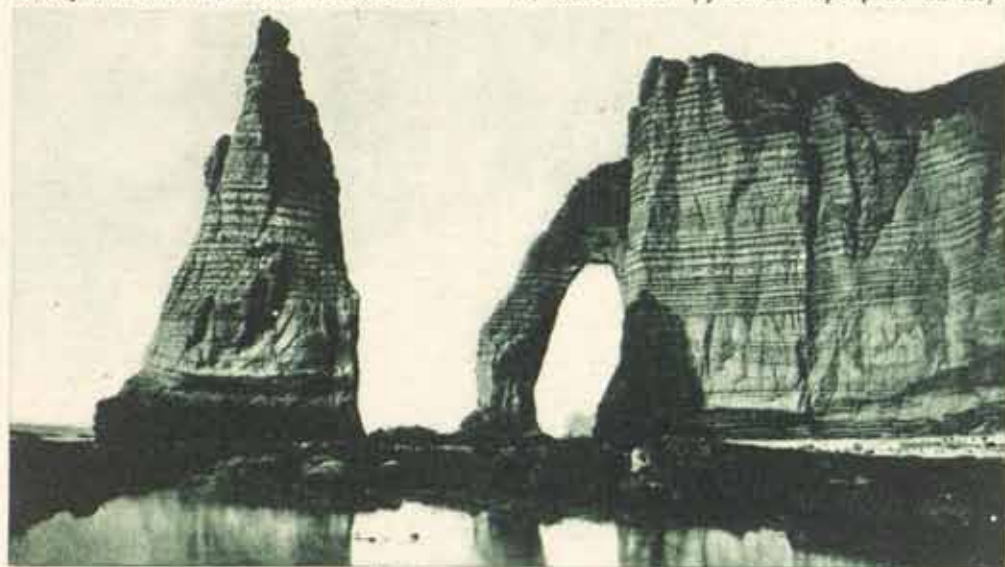
тридесет хиљада килограма на један квадратни метар обале изложене дејству таласа. Ово дејство таласа врши се на 250,000 километара, колико од прилике износи дужина свих морских обала. Према томе јасно је у којој мери морски таласи разаравају земљину површину, и тако доприносе поравнању свих континената.

Најзад постоји још један природни елемент који утиче разорно на земљину површину. То је ветар. И што је карактеристично ветар има највеће дејства баш у оним пределима, где нема воде. Тако у пешчаним пустињама ветар диже читаве облаке песка, који удара у стене, кад наиђе на њих. Стално дејство ветра, помоћу овим ситним, али оштрим пројектилама, које сачињава песок, постепено, али сигурно разаравају стене, које се издижу у пустињама.

Сад се поставља питање у којој мери сви ови разорни елементи мењају изглед земљине коре. Геолози рачунају да вода у разним облицима разори и односе са собом годишње око десет хиљада кубних километара разних материја, које сачињавају земљину кору. Ове материје пренете и растуруне тако на дно океана стварају сваке године на дну један слој од једног тридесетог дела од милиметра. А целокупна количина земљине коре, која се налази ван воде износи око 100 милиона кубних километара. Према томе требало би око седам милиона година да се сва ова површина разори, и пренесе на дно океана. А дно океана би се на тај начин повисило приближно за 400 метара.

Али као и жива бића и земља се бори са овај опстанак, и она има извесних фактора, који се одупиру овом дејству разорних елемената. У те факторе долазе разна таложења, које остављају реке, затим у самом мору постоји велики број разних животиња: шкољке, корали, полипи итд. који, кад умиру остављају на морска дна своје костуре. Вековно нагомиланавање тих посмртних остатака животиња ствара разне гребене, стене, па чак и читава острва. Најзад с времена на време појављују се и вулканске ерупције, које из унутрашњости земљине избацују огромне масе лаве; ове материје, које долазе из унутрашњости земљине, повећавају тако запремину земљине површине.

Али сва ова сретства, која делимично умањују штету почињену површини земљине коре, нису довољна да наклоне губитак проузрокован разорним елементима. Површина континената ипак се стално умањује, и сви континенти ће неминуовно постепено нестати; цела земљина кора утокуће у огромне водене масе океана. И тако ће наша земља завршити опет општим потопом.

Доказ снаге морске воде.

Периодично дизање и спуштање морског нивоа, које ствара плиму и осеку, могли би да назовемо дисањем земље, а тако исто и земљотреси и вулканске ерупције су знаци земљиног живота. Најзад постојање разних струјања, нарочито електричног порекла, могло би да претставља нервни систем. Тако дакле земљу би могли претставити као једно чудно живо биће, чији смо ми паразити. Али људи су паразити, који најмање шкоде земљи. Међутим земља има других непријатеља, који је полако нагризају, руше, мењају јој изглед, и постепено воде ка пропасти, као што болест и старост доводи до смрти живих бића.

Нагле промене у температури, које могу шкодити живим бићима, остављају своје трагове и на земљиној кори. За време сунчане жеге површина стена се јако загреје, а преко ноћи се расхладе. Ово стално ширење и скупљање изазива стварање пукотина на стенама. А затим долази вода да продужи и појача ово деструктивно дејство. Вода се увлачи у те пукотине, па кад наступи хладноћа смрзава се, а при том повећава своју запремину, што опет изазива неодољивом снагом прскање и најјачег грањита. Стене се тако постепено распадају. Ови отпадци стена падају под утицајем земљине теже, да их затим опет вода, тај разорни елемент у облику кише и даље уништава, и носи све даље. Киша носи ове распарчане делове стена, тако да је ови даље ношени водом помажу у њеном разорном дејству. Скупљањем веће количине воде стварају се потоци и бујице, које стварају себи корита, и руше све што им смета и стаје на пут. У овом дејству воду не може ништа да заустави, она тежи често лагано али сигурно својој циљу — спуштању у океан. Наравно бујни потоци и речице, силазећи у долину добијају блажи пад

наићу у свом пролазу. Читаве стене бивају одваљене и прнете лавином, чиме се тако још појачава њихово деструктивно дејство. Дрва бивају ишчупана из корена, и читави села порушена, или затрпана.

Глечери, који се стварају на високим планинама, или у поларним пределима, дејствују такође разорно на земљину кору. Кад човек посматра на пример какав алпски глечер, овај даје на први поглед утисак мирне непокретне, слеђене реке. Али у ствари ти глечери се налазе у сталном покрету, и они повлаче са собом делове стена, и лагано силазе у ниже долине, са вишом температуром. Ту се из глечера стварају потоци, који односе даље камење и шљунак примљен од глечера. Исти је случај са глечерима из поларних предела. Кад ови дођу до морске обале, онда се крајњи делови тих глечера, који су већ ушли у море, одваљују од остале ледене масе, и стварају ледене брегове, који сваког пролећа пливају по северним морима, и претстављају велику опасност за лађе. Кад ова ледена брда, стигну у топлије пределе, из њих се издвајају блокови камења, које су она донела са копна. И ови делови земљине коре, отргнути тим разорним елементима падају на морско дно, и тиме се опет врши нивелација земљине површине.

Али мора и океани, поред тога што сви горе поменути разорни елементи у њих уносе у облику ситног песка, шљунка итд. разорне делове земљине коре, и сами доприносе даљем уништавању земљине површине и општој нивелацији свих континената.

Морски таласи, нарочито за време буре, делују страховитом силом на обале. Јачина таласа може да достигне притисак од тридесет тона на један квадратни метар. Другим речима ти таласи ударају снагом од

Шта чини вода која пада у виду кише.

СНОЊ У АТЛАНТУ

Роман

Пол Зицлерер

Тони Мур, члан аустријске делегације на Конференцији Мира у Паризу 1919. године, изгубио је у рату све. У једноме тренутку била Мур бежи у Париз.

Путајући нађе чудним случајем у кућу руског избеглице Николаја Меликова, кога је неко убио нешто пре тога. Госпођа Меликов одбела га је својом кћери Татјани.

Лепи Русиња имала је исте очи, као његова покојна жена. Од тога тренутка није више имао мира.

Мур је био противан браћу Татјане и кнеза Родике Воји је баш тих дана испросио. Мур се уверио да постоји тајна љубав између Татјане и њеног непознатог лица. У тренутку потписа уговора, један страниц, Педро Гланора, цела акта узима на руке Татјану и бежи с њоме. Укључи се на брод за Америку и нешто касе отпутовао у Њу-Јорк.

Гланора је имао безбедне пословне везе и заједничког уговор о петролејским изворима. Татјани је често ваљало тежило што се Гланора више занима пословима него њоме.

После бегства Татјане живот Муроф сасвим се изменио. Он је патео и гледао да стиза њену адресу. Убица Меликова био је пронађен. То је био Халиф-беј, селетар месец тамне делегације и пријатељ Муроф. Учинио је све могуће да пронађе Татјану, која је већ почела бити несрећна услед савишне пословног држања Педро Гланора. Велика брба око осамана петролејских извора у Баку довела је у везу и Меликове са експлоатацијом. Надежда Меликов гледа да избуће што веће борбе. Она се удале за принца Катлајна, сина некадашњих Мурофних шефова.

16

Имао је среће да нађе саму Надежду. Она га прими тако радосно да се он чисто збуни. Мур је чак приметио, изненађен, да се у тој кући радују његовом доласку и све га је подсећало на некадашње пријатне успомене. Кад га је Надежда назвала „дијаболни пријатељу“ нежно милујући му руку, није осетио ни одвратност, ни узбуђење као некада. Он јој је све опростио.

Ипак, Надежда се љутила чим је проговорио о концесијама.

— Да нисте дошли само ради тих ужасних папира, ви такође? Ах! драги пријатељу толико сам трпела због свега тога! Како могу да знам где се налазе ти папири? Црвени ђаволи су их покрали: Ксавије, прави демон, тако је признао пред судом. А, сада, ви, драги пријатељу, кога волим као свога анђела чувара, долазите да ми говорите о „конзорцијуму“ и о „процентима“, и то мени, сиротој жени, која се ни мало не разумем у послове! Те папире, коме бих могла поверити, ако не бих вама? Али, ја не могу никоме уступити своја права, чак и у највећој тајности, јер, природно је, апсолутна дискреција био би мој највећи услов... Не, ја то не могу... Манимо се послова, драги пријатељу преклињем вас: мој би ме муж убио кад би знао да смо о тим стварима говорили.

Дуго је говорила о патњама које јој причињава Ханс Катлајн. Он се њоме ожењено једино ради тих папира, да би је покراо, као и друге. Ту скоро, ударио је чинијом по глави.

— Ето, још се виде оепкотине! Он је право чудовиште! Толико га се плашим да још рано свечера наређујем Моћи да спава у мојој соби, и ако хрче као какав амалин. Он је способан да ме убије, да зацело!... Проклета сам да трпим и више ништа није моје на земљи, ни ћерке више немам.

Била је згодна прилика да Мур говори о Татјани. Објаснио је да ће се можда наћи начин да јој се достави писмо и да би, неизоставно, она одговорила, само писмо треба да је срдечно: да нема прекора, ни жалбе, само милоште.

Инжињер примети да његови савети уз-

буђују Надежду. Најзад дознаде да се мајка и кћи одавно дописују, али није могао добити ни мало обавештења о чему су писале. Ипак, Надежда сама изговори име Педро Гланора, и признала је такође да се и са њиме дописује.

— Да истину кажем, он одговара само депешама. Али, зашто ме тако мучите? Зашто ми извлачите и последњу моју тајну? Имајте милости према мени!

У том моменту, Ханс Катлајн уђе у салон: изашао је из собе за рад Николаја Меликова, сада меблирана на модеран начин, и са енглеским сликама по зиду, према укусу новог господара.

Мур се још увек чудно: Надежда пружи руке новодошавшем:

— То си ти, мој мили! нежно узвикну она.

— Надам се да нисам ја узрок, рече Ханс Катлајн, пошто се ослободио заглаја што ви тако нагло одлазите. Уосталом, намеран сам да вас посетим. Дозволите ми да заједно пођемо.

Отпратио је инжињера до предсобља и шану му на уво:

— Ви знате да моја жена има права прилично велика на петролејска поља у јужној Русији. То би можда занимало ваше друштво; шта мислите о томе?

Како Мур ништа не одговори, Ханс је сматрао да се он стиди:

— Рећићете да се не слуша мишљење једнога чиновника. Али свако може, кад се укаже прилика, да каже корисну идеју. Ви разумете? Више волим да ми нуде него да ја то радим. Поставите ствар на прави пут, нећете се кајати.

Мур је често мислио о старом Николају Меликову, човеку из Баку. Зар га није потсећао на прошлост кога му је тако драга? Шта је за тога човека значило богатство? Које њега волио? Надежда је од њега одбила његову ћерку. Револуција га није изненадила, али, ако је могао да понесе новац, папире, наките које је одавно скупио, није се могао ослободити мржње и лакоумности.

— Бољшевици су га убили! изјавила је Надежда Сергијевна.

И Ксавије је делио сада ово мишљење. Чинило му се да је удаја удовице покојног Николаја Меликова срамна те је напустио своје место да би ступио у један клуб.

— Много се ради! рече он Муро једнога дана. Мало спавам, али, ипак нема жена у кући!

Жалио се је што је правосуђе мало поклатило пажњу његовом сведочењу. Телеграфиста Лудовић је такође суочен са Хелиф-бејом, који је изјавио, слегнувши раменима, да га не познаје. Међутим је Лудовић тврдио да је индијанца, више пута, срео у улици Универзитета.

Мур се сећао свога личног сусрета са Хелиф-бејом, једног вече, испред гвоздених врата куће Меликов. Тражио је оптужениковог адвоката, који је сваку посету избегавао. Адвокат, на основу неколико доказа које је скупио, сву је одговорност сваливао на бољшевице.

— Моја одбрана у глатком је утврђена, објашњавао је. Непотребно је борити се против очигледности. Мој клијент лично је одстранио све претпоставке показујући и следном судији револвер који му је служио за извршење дела. Можда се и ви сетите да су нашли, поред жртве, једну празну чауру, која се тачно подудара са оружјем

којим је дело извршено. Толика искреност учиниће најбољи утисак на судије, и на тој околности цела се моја одбрана заснива.

Адвокат настави уздигнути гласом:

— Хелиф-беј је, ја то тврдим, оруђе не-савесних Московљана. Они су злоупотребили његову храбру и плаховиту младост. Они су га жртвовали служећи се њиме и Друштвом Харб Шемзи, да би извршили одлуке својих тајних судова.

— Али, примећивао је Мур, било је и других очевидаца онога фаталног тренутка!...

— Мој драги Господине, прекиде га адвокат, ако желите да спасете вашег пријатеља, молим вас да не оспоравате моје доказе. Мени је циљ да истакнем олакшавајуће околности. Иначе, — и адвокат се руком удари по челу, — ви ме разумете? Све ће бити изгубљено!

Речи браничеве мало су давале наде. Мур је желео да поново види Аб-дул-Кадера, једини који се стварно интересовао за судбину Хелиф-беја. Делегација из Месопотамије скоро се разишла; Менахем Ефендија налазио се у исртажном затвору: ухватили су га у возу кад је мислио да ће се склонити на сигурно место! Чиниеница да је његово име било на листи чланова Друштва Харб Шемзи била је маленкост према дугој листи најтежих делата због којих је имао да одговара пред судом.

Шенк је био потпуно усамљен, и ништа га није могло одлучити да напусти мали хотел из анције Ваграм; увек увијен у свој огртач, седео је подвијених ногу на дивану, покрај прозора, спуштених очију са својим урођеним стрпљењем, које се полударало са годинама које је преживео, очекивао је да у згодан час дођу да га позову на суђење. Он је изабрао адвоката Хелиф-беју и он је сносио издатке око одбране. Сада је Мур често одлазио код старца. По читаве сате, њих двојица нису говорили, седели су један према другоме. Источно је синевао далеке визије а западњак увек спреман за састанак, дуго га је посматрао, као какав уметник, и покушавао је да продре у тајне мисли, и то у једном циљу да што више добије података о души овога старца. Пили су кафе или ракије, све док Аб-дул-Кадер на свечан начин не испрати госта.

Дође зима.

Мур се више није могао надати да ће од Шенка добити потребне податке. Сети се Келимиана, који се на неки тајанствен начин обогатио, као и многи други његова кова, и станао је у једном хотелу у центру вароши. И поред одвратности коју је осећао наспрам тога човека, инжињер се одлучи да се са њиме састане.

Доста касно у вече, у одређени час, Мур се представи хотелској дирекцији.

— Г. Келимиан је наредио да господина отпратимо у његов стан. Он тек што није дошао.

— „До ђавола! рече сам себи Мур, како је наш драги Ахмед постао велики господин! И на њега је дошао ред!“

Пиколо га отпрати на шести спрат, у једну доста пространу собу. Слика Свете Богородице висила је о зиду. Нешто даље, једна породична фотографија из Јермениновог детињства, који је седео подвијених ногу, у првом реду. На једном столу разбацили тамо амо француски романи, а у једном углу Пјава Књига Бр. 31 енглеске владе, Положај Јермена у Отоманском Цар-

ству. Соба је била прегрејана. Мур отвори стаклена врата која су водила на један мали балкон и ту оста непомичан, гледајући у даљину.

Испод њега простирао се трг Опере, осветљен као и сваке вечери. И ако је преко трга прелазио хиљадама пута, у исто доба, Мурове засењене очи с муком су распознавале предмете. Овај центар Париза, тако жив и тако приступачан, изгледао му је много измењен и сувише далеко.

Одмах пред њим, скоро у истој висини, видео се кров Опере: из доње галерије са широким аркадама блештала је љубичаста светлост. То се видело; представа је била много даље; чак у дну доле. Унаоколо, од улице Обер до улице Халеви, облаци дима кретали су се тамо амо, кроз које се пробијала црвена светлост: као сенке које играју и беже, од мука у чистиштву. Пакао се видео на буделарима — као из какве огромне ковачнице уздиго се пламен све до облака, бујица лаве жуто зелене, између дугог реда невидљивих кућа.

И у том паклу губиле су се групе шетача: који су долазили с лева или с десна, били су сви једнаки, сви су подједнако били осуђени. Мур је спазно неколико њих који су покушали да се склопе од ове црвене ватре, али њихов покушај био је кратка века: захватио их је црвени вртлог.

Мало по мало, међу овим невидљивим сенкама, Мур спази одређена лица: једна врста грабљивица, на један одређени знак, ишли су напред или стајали у месту: аутомобили. Даље у лево, на једном празном простору, велике орлушине, црне, и необично незграпне, које су на сваком углу вребале жртву: аутобуси. Између њих, мале црне тачке кретале су се тамо амо, и сваки час могле су бити прогутане од грабљивица или орлушина.

Као у мравинаку ишли су тргом, и слазили у подземне железнице. Приближујући се левој који их је увлачио, изгледало је као да једни на друге падају, да се скупљају, расту и ломиле у комаде угља стављени на огромној лопати. Сви, једни после других, падали су у чељуст огромне пећи.

„Који је њаво њихов господар? размишљао је Мур. Ко је подпаљено буктињу, којој се журе ови јадници?“ Осети неку велику тугу и жељу да се што пре дочепа чврстог земљишта.

Шта он овде тражи? Мислио је на своју ћерку, на малу Кристину. С времена на време, добијао је од ње новости. „Да ли је то моје дете?“ „Одјек му одговори.“ Она је Лоретино дете. Шта би хтео више?“ он поче плакати.

Наједном, небо изнад његове главе, као да се отвори. Неки глас, који још никада није чуо, долазио је из даљине, глас страхан, надчовечански, глас металан једног гласноговорника који је викао кратке извештаје на енглеском: „Хало! Сењора Булија Сандерини певаће...“ И песма је долазила с оне стране мора, као каква порука душе која се подаје. На том растојању, осећала се празнина, недостајала је топлина гласа.

Зтим ужасна збрка! Машина, коју су људи измислили против Бога, изгледало је да лети у парчиће. Чуо је очајне гласе, крчање једнога мотора, велика ларма дола-

зила је из двадесет делова света: брод је био у опасности, црначке песме, котирања на берзи, програм летења, болест Ленинова, име једнога тркачког коња. Ова ларма из целог света стварала е ужасну збрку разних мелодија. Један је држао говор, други се молио Богу, трећи је звао у помоћ. Тони Мур је јасно чуо ово дозивање, које, као да је дошло из пакла, и он претрну.

Брзо трчећи он сиђе низ степенице, заборављајући због чега је дошао, и тек се код своје куће заустави. Дозивање из оне збрке још му је звонило у ушима. Један телеграм се налазио на столу. Није се усуђивао да га отвори: руке су му дрхтале. „Лудост!“ рече он. Исцела коверту и прочита: „У помоћ!“ ништа више; испод тога, једна адреса у Њу-Јорку.

— Ви знате да моја жена има праба прилично велика на петролејској пољи.

ТРЕЋИ ДЕО ЗАЛУТАЛИ СВЕТ

Изгубљена

Тони Мур је преклињао судбину која га је спречила да се још истог вечера спреми за полазак. Пребацивао је самом себи што је изгубио драгоцену време код Келимиана, јер је Татјанин телеграм пре три дана стигао. Врло често, у свом животу, трпео је због задовољења, али овога пута чинило му се да је ово најсвишепније од свију.

Путнички пртљаг брзо је спремно. Г. Кларе му је помогао, и жалио је што је Луја одсутан. После свог несрећног покушаја да утешу, млада девојка повукла се код једне рођаке у провинцији.

Мур, у овом тренутку, није мислио на сиротицу... Рачунао је да ће цена путних трошкова трећом класом до Њу-Јорка износити око две хиљаде франака: кад дода својој уштеди цену прстена који је од своје мајке добио и који је увек носио, неће се наћи у неприлици да остане без средстава.

Али, најпре, треба одговорити Татјани. Мур се упуту према Берзи где је телеграф цео целе ноћи отворен.

Унаоколо на тргу, прозори великих извештајних агенција били су осветљени, међутим у средини, храм новца оцртавао је своју праву силу у ноћном небу. Бог који је владао на овом месту, и коме су се дању безгранично клањали, сада је спасао. Једино је под поштанским прозорчетом било новости, дуги низ страних дописника тискали су се да дођу на ред. Мур је тражио речи којима би утешуо пријатељцу у туђини. Једну за другом одбацивао је реченице и назад се одлучи на овај лаконски одговор: „Долазим“, чак није ни потписао.

Када је излазио из поште, велики часовник показивао је први час после поноћи. Инжињер сврати у једну кафану упола празну где су се неколико играча, са шеширима на глави, уздигнутог окрватника, задржали играјући карата. Из џепа извуче Татјанин телеграм и још га једном прочита: место из кога је отпран: Њу-Јорк; датум: 6 март; адреса два броја означавали су улицу и кућу.

Нека опасност претила је младој жени, нека велика опасност без сумње; како би друшће обасио краткоћу телеграма? Неко је њу прогањао можда да њен живот био у опасности, — и то је чинио Педро Главор... У очајању, она је помислила на Мура, убеђена да ће он савладати простор, на време стићи, и поред огромног растојања које их дели. Имала је у њему вере. Зашто да околева? Зашто да губи драгоцену време када је судбина Татјане у питању? Да је само могао да сазна коју помоћ она треба! Неизвесност га је мучила. Извади комад новца на сто и затражи телефон: хтео је да говори са Надеждом Сергијевном.

Молећиви глас старе Моње је чуо се на другом крају жице:

— Ко звони у сред ноћи?

Затим Надеждин глас замени глас кепчев:

— Остави ме на миру, стара вештице! Шта је то? Шта од мене скриваш? ко се распутје о твојом господару. Какву ми је још несрећу учинио?

Мур се много мучио док је очајницу убедио да није реч о г. Катлау, већ о Татјани.

Ах! рече Надежда, неодличним гласом. Вама је телеграфисала? Нико на мене не мисли, чак ни моја кћи... Добро, добро! Надам се, да још ове ноћи не путујете? Многосте ме уплашили. Сутра ћемо разговарати. Зора се приближује и тај човек још се није вратио! Сви се против мене удружују. Сирото дете! — Мур осети да она зева. Не треба губити време. Преклинем вас спасите моју драгу Таничку, пошто сам ја овде заробљена. Ви схватате мој ужасни положај! Сутра дакле; чекам вас на чај.

Мур увиде да не може рачунати ни на чију помоћ. Рано сутра дан, чекао је под зградом Прекоокеанског Друштва да канцеларије отворе. Најзад, тешке гвоздене се завесе дигоше. Хвала Богу! још је једно место остало незаузето за идући пароброд, у једној кабини са четири кревета, изнад елса.

(Наставиће се).

Разно

Штампање новина преко бежичне телеграфије

Прошлог месеца извршена је у Америци једна проба, која ће, кад се генерализује потпуно изменити систем дневних листова, и претстављати велику револуцију у штампарској индустрији двадесетог века.

Један америкашки лист из Сан Франциска послао је радиотелеграфијом, преко станице за бежичну телеграфију у Окланду у Калифорнији, другој радиотелеграфској станици, у Гленвилу, удаљеној 4000 километара, целу прву страну свог листа. Ово преношење је потпуно успело. И није искључено да се новине у скорој или даљој будућности неће више слати поштом, већ радиотелеграфским путем, и то право у куће читаоца. Нарочити пријемни апарат аутоматски ће хватати стране дотичног листа, као што сад звучник хвата музику, и затим их репродуковати на једној дугачкој хартији, од прилике као што се сад шаљу депеше.

Чудне мане великих људи

Велики људи су имали често мале, чудне мане. Кардинал Рише је увек био окружен мачкама. Чувени говорник и књижевник Босие, да би добио инспирацију одлазио би у хладну собу, где би главу обавио у топле облоге. Лиричар Сартр је компоновао само у помирини. Паезиело је могао да ради само кад је био добро покривен својим ћебадима.

Слика Жироде је волео да ради ноћу. Кад би му дошла инспирација, он би устајао ноћу, запаљено светлост, на главу би

стављао један велики шешир, подешен тако да су се у исти могле забести свеће. Овако удешен, и са запаљеним свећама, он би почео да слика.

Физичар Ампер за време својих предавања није скидао очи са каквог дугмета на неком од присутних.

Чувени енглески романсије, Валтер Скот није могао ништа да решити док не би почео да окреће прстима какво дугме са свог одела. И то би га окретао док га не одкине.

Какво је било старо гњурачко одело

Све многобројнију услугу, коју нам данас дају гњурци, привлачи пажњу на историју костима који су им омогућавали да раде под водом.

Роберт Фли, који је почетком 17 столећа објавио једну енциклопедију практичних знања, прича да, када су стари људи хтели да пређу неку дубоку реку, а да при томе не буду опажени, они су правили нарочито одело. Од говеђе коже правили су једну врсту одела, у које су се увлачили и на коме су се после запушавале све рупе помоћу неког специјалног лепка тако да вода није могла да продре унутра. На ово примитивно гњурачко одело стављала се, у висини уста, једна цев чији се горњи крај завршавао са неком врстом левка и одржавао се пливајући изнад воде помоћу једне плоче од плуте или дрвета.

Пошто је тако све намештено, човек, чије су ноге биле снабдеване ђоновима оптерећеним гвожђем, улазио је у реку држећи у руци једну гвоздену шипку која му је помагала да сачува равнотежу. Роберт Фли не наводи да ли је човек овако опремљен имао могућности да гледа куда се креће. Ако је то кретање било слепо, онда оно није могло бити без опасности и узбуђења.

Пресађивање кућа!

Модерни значај изреке

»Omnia mea mecum porto«

С времена на време појави се у забавном делу којих новина вест да је нека цела кућа (обично у Америци!) ископана из темеља и пренета из једне улице у другу. Вест се прочита, али се схвати као — новинарска патка.

Међутим, ствар није ни мало немогућа. Са довољно обзирности зграда се може поткопати, под њу подвући јак дрвени или гвоздени роштиљ и помоћу неколико ваљака и јаког трактора, превући на жељено место и поново укупати.

Као доказ нека послужи горња фотографија, снимљена прошле године у Енглеској (Халифакс.)

2388 слика

то јест 2388 изванредних прилика за добру купњу нуди Вам наш главни пролетњи каталог (128 страна). Затражите га обичном дописницом, добићете га одмах и бесплатно.

Кастнер и Елер, Загреб

Највећа трговачко и отпремна кућа у држави.

МОТОЦИКЛИСТЕ-СОКОЛЦИ!

Почев од 5. јуна, па за све време соколског слета отворена је изложба

МОТОЦИКАЛА

познате и признате светске марке »ЖИЛЕТ-ХЕРСТАЛ« из Белгије, која је до сада стекла **32 светска рекорда**

као и марке »ТОМАН« из Француске, која долази међу првима по својој елеганцији. Не пропустите обзирати прилику да разгледате обе мотоцикле и да се обавестите о **цени и условима који су веома повољни** нарочито за службенике државне и приватне.

Изложба је у локалу **Генералног заступништва за Југославију** поменутих марака **у Београду у улици Дечанској број 27**

Занимљивост из унутрашњости, који не би могли лично да посете изложбу, шаљу се обавештења и каталози поштом.

НАШ ДОМ

ЈЕЛОВНИК

За недељу недељу

Овај јеловник улажен је за грађанску кућу за четири особе нормалног ангажмана. Необичнија јела описана су.

НЕДЕЉА

РУЧАК: Тиквице са милераном у рерни.
Гушчије печење.
Салата од парадајза.
Колачи од бишања. (Уzeti за 60 п. л. ласца размутити у пола шоље млека, 1 парче шећера и мало брашна додати и оставити да ућине. Затим узети парче бутера, 1 каш. шећера, 2 јаја, устислог ласца, брашна, 1/2 лит. млека. Добро замесити као сваког теста. Сипати у блат поређати омишљено бишње посути шећером и прелити олов другим тестом. 6 јаја, 6 кашика шећера. 2-3 каш. брашна. Које од лимуна. Пећи на доброј ватри. Готово, сећи на квадрате и посути белим шећером. Може се сервирати топло као и ладно).

ВЕЧЕРА: Чорба од гушчије ситије.
Походан мозак.
Боранија на бутеру, зелена салата.
Колачи од подне.

ПОНЕДЕЉАК

РУЧАК: Штрудла од сира.
Будећ од свињског меса.
Трешиње.

ВЕЧЕРА: Парадајз на милерану. (Изабје се обвртити парадајз као за филобане, извадено срце помеша се са милераном, сеп. пернуном, осолити, забавити и пуње парадајзи, ребају се у модлу са којом ће се изметати на сто, прелити олов милераном и пеку у рерни 1/4 сата. Сервира се топло.)
Кудан језик са реном.
Јагоде са обрстом.

УТОРАК

РУЧАК: Гулаш супа са милераном.
Палачинке у модли са шунком.
Компот од бишања.

ВЕЧЕРА: Буфте од кела са нарадајз сосом.
Походан паризер.
Кромпир салата.
Трешиње.

СРЕДА

РУЧАК: Парадајз чорба.
Пржена сомобина са кромпиром.
Салата од пасуља.
Кох од кифла.

ВЕЧЕРА: Шпаргле на бутеру.
Будрези и цигерница динстобани са луком.
Сир.

ЧЕТВРТАК

РУЧАК: Гобећа супа.
Пуњене тиквице са киселим млеком.
Колачи од јагода. (Види бр. 14. недеља).

ВЕЧЕРА: Телећи фрикандо гарниран динстобаном шаргарепом и печуркама.
Салате мешане.
Трешиње компот.

ПЕТАК

РУЧАК: Посне филобане паприке.
Пита са месом.
Јагоде са шлагом.

ВЕЧЕРА: Ладне паприке од подне.
Свињско бајсратне пржене.
Ајвар салата.
Воће.

СУБОТА

РУЧАК: Омлет са сиром.
Вена од сеп. меса са пиром од кромпир.
Кроставац салата.
Трешиње.

ВЕЧЕРА: Чорба од јагњаче главе.
Кудана јагњача глава.
Шпагетти са парадајзом и пармезаном.
Воће.

Не треба изгубити главу

кад надође дан великог прања, јер знај да

ШИХТОВ
РАДИОН

пере сам!

Чија је ношња здравија: мушка или женска?

Познати немачки лекар-хигијеничар Др. Фридбергер одлучио је да на научној бази реши проблем: која ношња одговара више хигијенским условима: мушка или женска. Он је у ту сврху употребио нарочите термометре и хигрометре, које је стављао под мушку и женску одела, и на тај начин мерио температуру и степен влажности на површини коже. Сем тога он је помоћу специјалне, за светлост осетљиве хартије, мерио и дејство корисних ултравиолетних зракова, који прођу кроз одело.

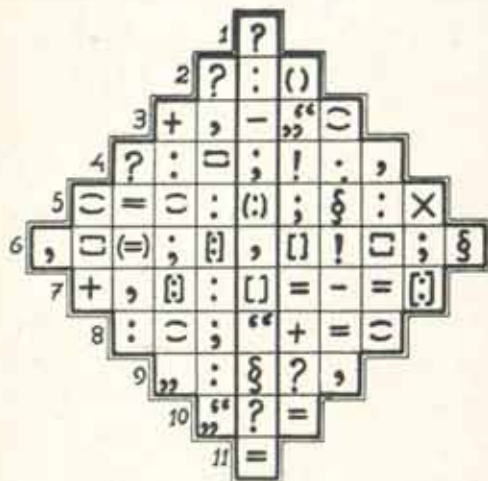
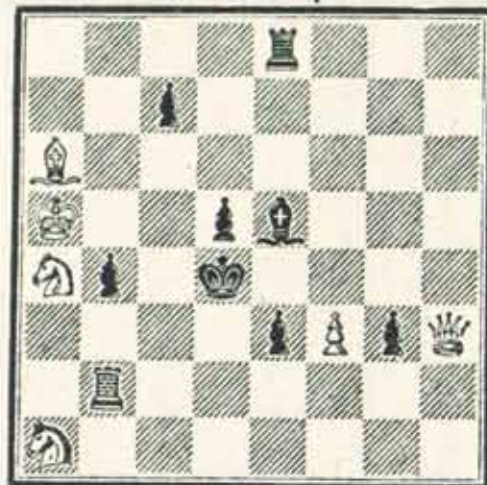
Својим истраживањима Др. Фридбергер је дошао до закључка да температура на површини коже једне модерно обучене жене износи око 12 степени мање но код нормално обученог човека. И влажност на површини коже код жена износи за трећину или чак и половину мање но код човека. Према томе Др. Фридбергер закључује да се нормално обучен модеран човек налази стално у тропско климатским условима, за које је познато да слабе организам. Међутим по извршеним мерењима модерно обучена жена налази се стално у условима, које одговарају повољној, свежој и сувој клими планинских предела.

Наградне загонетке „Илустрованог Времена“

Свака наша загонетка биће награђивана са три награде, а да би се оне добиле потребно је да читаоци пошаљу уредништву тачно решену загонетку и да поред тога назначе колико ће тачних одговора бити. Три тачна одговора који најприближније буду предвидели број тачних одговора биће награђени. Уредништво ће одговоре примати за седам дана од дана изласка листа. Закасниели одговори неће се узимати у обзир. На Јоберту треба ставити: Уредништву Илустрованог Времена, и залепити купон који носи број загонетке. Одговори без овог исчека неће се узимати у обзир. Напомињемо да се сваком послатом решењу мора приложити тачна адреса (записујући, место, улица и број куће).

Загонетка бр. 16

Средња писмена (од 1 до 11), читана одозго на доле, морају да дају реч одређеног значења. Тражене речи, с лева на десно, имају значења: 1) сугласник, 2) ручни рад, 3) шаблон, 4) прошевина, 5) ранији израз за лице на извесном положају, 6) монашки чин, 7) мајдан, 8) свештенички чин, 9) пољски рад, 10) орган, 11) самогласник.

Проблем бр. 16
од К. Шлехтера.

Мат у 2 потеза.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ ВЕРОВАЛИ!

Соломон није био никада мудрији. У критичкој светлости историје, Соломон се појављује као незнатан оријентални тиранин чуден једино по раслојим и многоженству. Његово ступање на престо безано је за насилно уклањање законитог наследника Адонијаха и за убиство Јоаба и Шимеа. Стоје је потомке довео у стање потпуног безбожњаштва, безде и корупције.

Решење загонетке бр. 13

С лева на десно: 1) све, 4) лом, 6) шум, 9) тама, 11) Јава, 12) Осака, 13) харач, 14) аут, 16) зец, 18) бик, 21) до, 22) Риков, 23) По, 25) роб, 27) боб, 29) пир, 31) барут, 32) љувик, 34) алат, 36) чита, 37) тал, 38) лан, 39) тас.

Одозго на доле: 1) сто, 2) Васа, 3) Е-маус, 5) ом, 6) шарен, 7) Увац, 8) мач, 10) акт, 11) јаз, 15) кикот, 17) ода, 18) бир, 19) коб, 20) сој, 24) корал, 26) дивит, 27) бала, 28) бут, 29) пуч, 30) рита, 31) бат, 33) кас, 35) на.

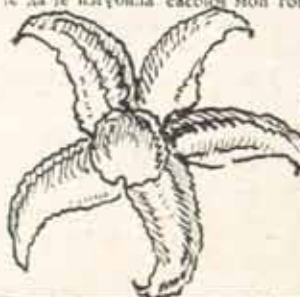
Мислили смо да ова загонетка није тешка, а у то нас и број пристиглих одговора уверава. Јер, одговора је стигло доста, али су свега два потпуно тачно. Сви остали имају мање или више грешака, а највише се грешило под 20 вертикално, где су већина стављали „род“ уместо „сој“, као што гласи правилно решење.

Према томе прва награда — једногодишња претплата — припада господину из Коренице, који је предвидео 97 тачних одговора (случајно је име и адреса загубљена, те молимо господина да нам је накнадно пошаље); другу награду — полугодишњу претплату — добија Стеван Михајлов из Велике Кикинде. Награде теку од овог броја.

Обраћамо пажњу читаоцима да купон, који се налази у врху стране, треба слати само уз одговор на загонетку и да се он не односи на „шах“ или на „лов на погрешке“. Такође напомињемо да загонетку не треба слати заједно са осталим одговорима.

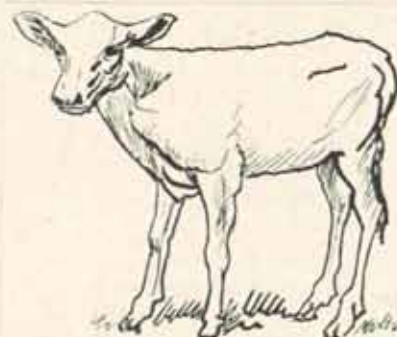
Госпођи Елетиеранса Гилфорд из Америке није хтела подесити година да проговори, а после тога није више ни могла говорити. Разочарана у љубави зарекла се да никад више не проговори ни реч и тако је живела 50 год. Стоје је саопштен и одрекао. Али, 50 год. доцније открила је да је изгубила сасвим моћ говора.

Ова морска животиња може да поднесе да јој се отресу сви краци јер јој за врло кратко време опет израсту.

Најчубенији атлети старе Грчке морали су да стоје читава три дана потпуно мирно код скулптора ради бајања.

Теле без длака. У Порт Мену, у Америци одгајено је теле које је био потпуно без длака.

ИЛУСТРОВАНО ВРЕМЕ излази сваке суботе. — Претплата: за Краљевину Југославију: месечно дин. 14.-, тромесечно дин. 40.-, полугодишње дин. 80.-, годишње дин. 150.- За иностранство: полугодишње дин. 200.-, годишње дин. 360.- Поједини број 4 динара. — Отгласи по тарифи. — Рачун код Поште Штедионице бр. 52.904. — Редакција и администрација Пошкарска 4-6. — Телефон и телеграм: „Илустровано Време“, Београд.

Главни уредник Миливој Предих — Власник, издавач и штампар, за Штампарско Издавачко Предузеће „Време“ Акц. Друштво Милутин С. Стебановић, Београдска 5.

У власти преријских паука

Доживљај који ми је испричао мој пријатељ О'Неј, надзорник имања у једном забаченом селу у близини Сланог језера, превазилази можда све језиве доживљаје, које сам до сада прочитао.

— Живео сам у једној кућици, причао је он, баш на ивици пашњака и, да бих дошао до села, које је било под мојим надзором, морао сам да пређем добар део мочарне прерије. Каткад сам ишао пешке, а каткад на коњу.

Био је врло спаран дан. Сунце је цео дан немилосрдно пекло. Ваздух је био тако тежак, да се није могло дисати. Ипак сам хтео да одем до цркве, где су ме чекали неки људи.

— Узјахао сам, дакле, на свог старог коња и кренуо ходом према селу. Већ сам био зашао у опасни терен, држећи опрезно обичну стазу, где је земљиште имало чврсту подлогу. Тако ми је са обе стране остајао живи песак, то страшило блата, које прогута безнадежно за неколико тренутака сваког живог створа, који на њега нагази. Изненада мој се коњ пропео, болно зарзао и почео да скаче десно и лево, као да је полудео.

Нагнуо сам се, у колико су ми дозвољавали његови скокови, и видео сам плосна-

Нисам смео да учиним ни најмањи покрет, бојећи се да не изазовем њихове убоде.

Задржавао сам дах што сам више могао, јер сам знао како су крвожедне и љуте те животињнице. Кад сам осетио како ми га мижу по уснама, како ми опињавају ноздрве (уши су срећом биле капом заштићене) онесвестих се. Не знам колико сам времена тако остао. Кад сам се освестио сунце је залазило, а ја сам био још увек у истом положају. Болни грчеви почели су да ми коче ноге и руке. Проклети пауци, пошто су ме испитали по целом телу, одомалили су се на мени, покривши ме формално, као рој пчела.

Трње жбуна улазило ми је у месо и имао сам најчудније халуцинације. Најтеже сам подносио страховито гадан мирис тих инсеката. Тај мирис је тако одвратио, да сам у стомаку добио јаке грчеве повраћања, против којих сам се морао борити свом преосталом снагом, да не бих изазвао љутњу крвника. Пао сам у делиријум. Привиђало ми се да ме зову по имену и да читава једна гомила долази на моје запомагање, да ме скидају и односе на сигурно место...

А ипак сам врло добро знао да сам безнадежно изгубљен. Шта је могао да у-

ту главу једне змије припијену уз његову ногу.

Једна животиња била је изгубљена.

Брзо сам скочио са седла да ме не би оборно, али пре него што сам дохватио погама земљу коњ ме је, јаким трзајем одбацио далеко. Изгубио сам свест.

Кад сам отворио очи нашао сам се на једном бодљикавом жбуну, који се издизао из живог песка.

Већ сам захваљивао Богу што ме спасао на тај чудан начин и хтео сам да се мало згодније наместим, док стигне нека помоћ, кад, окренувши се у десно, страх ми укочи крв у жилама. На неколико сантиметара од моје главе висео је један црни грозд, као нека врста прженог шећера, увијеног у светлу копрену: карактеристично гнездо прериског паука, најотровнијег инсекта који постоји, чији увод може да убије бивола на месту.

Услед мог пада паучина беше прсла и стотине црних паука почеле су свуда да миле.

Одмах сам осетио њихово милење по лицу, по врату и убрзо био сам формално покривен овим свирепим малим ђаволима.

РАЗНО

Где су била Београдска Гробља

Ако запитате неког од ваших пријатеља или познаника да вам каже где је било београдско гробље пре него што се почело сахрањивати на Ташмајдану, ретко ће ко знати да вам то каже. А за једну или две деценије млађе генерације неће знати ни за старо гробље код цркве Св. Марка.

Не зна се тачно где су постојала београдска гробља пре доласка Турака, али се верује да су хришћани сахрањивани опет негде у околним местима која су насељавали. За време турске владавине београдско хришћанско гробље било је између Варош-капије и садашњег трга на Зеленом венцу, а захватало је простор од садашње Бранкове и Југ Богданове улице, па до средине данашњег трга.

Око 1828 године, дакле пре једног века, власти кнежевине Србије сматрале су да ће гробље бити ван вароши, ако га поставе на Ташмајдану, онде где је, четири године доцније подигнута црква Св. Марка. У то доба вршена је сеоба Београђана, настањених у селу Савамали, у Палилулу, где су се нарочито после другог устанка почели досељавати. Али већ 1853 године гробље код цркве Св. Марка било је опкољено кућама. Онда је одлучено да се гробље измести даље од вароши. Али тек после новог санитарског закона од 1882 године изабрано је место за ново гробље са друге стране Булбударског потока, где се и данас налази. Сахрањивање пак у овом гробљу отпочело је тек 17. августа 1886 године.

Ово гробље, по имену ондашњег претседника београдске општине д-р Владана Ђорђевића, добило је име Владановац.

Најстарији новчани заводи у нашој земљи

Први и најстарији новчани завод у нашој земљи је Крањска хранилица (штедионица), основана 1820 године у Крању. После Словеначке, најстаријег су датума новчани заводи у Хрватској и Славонији. Најстарија је новчана установа у Хрватској Прва хрватска штедионица, основана 1846 године, која и данас стоји на челу хрватског новчарства. За овом долази Хрватска ес-контна банка. У Србији пак, први новчани завод основан је 1869 године, и то је била Прва српска банка, са капиталом од милион дуката, која је у првим годинама свога рада доживела слом. После ове, одмах се оснивају и друге банке тако, да су у премину оснивања Народне банке 1883 године, већ постојали заводи: Ваљевска штедионица, Смедеревска кредитна банка, Београдски кредитни завод, Шабачка штедионица, Београдска задруга, и Српска кредитна банка.

Налив перо је старо 4.000 година

Обично се сматра да се у новије доба дошло до многих нових изума, а међутим, те исте ствари често су постојале још пре стотине и хиљаде година, можда само у другој или сличној форми. Тако се мисли да је налив перо, или како се још зове „стило“, проналазак скорашњег доба. Међутим, једно налив перо пронађено је у једном египатском гробу, за који се са поузданошћу може тврдити да је стар око 4000 година. Оно је направљено од једног комада трске, дебеле као обична оловка, дугачка око 10 сантиметара и завршене са једним парчетом бакра. Врх ове трске служио је за писање, а трскана цев за течност којом се писало тако, да се могло собом носити и са њим се служити у свако доба.

I. SVESOKOLSKI
SLET SOKOLA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
BEOGRAD 1930 GOD.

ŠONDA
SOKOL
ČOKOLADA

